

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.— — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vrača. — Neprankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nemščencem, vsaka beseda Din 0,50

Štev. 44 • Maribor, torek, dne 16. aprila 1940 • Leto XV

Nejasno ravnanje HSS

»Radničke Novine« pišejo:
Z aktom z dne 26. avgusta je HSS prevzela odgovornost za državne posle in državno celino. Kot nadomestilo za to je dobila svobodne roke v banovini Hrvatski. Že nad sedem mesecev je minilo od tedaj. Banska oblast je postavljena, posli so se pričeli normalno razvijati. Ali politično življenje še ni normalizirano, politične obljube še niso izpolnjene.
Če človek zasleduje pisanje hrvaškega kmetijskega gibanja, obstane pred zares čudnimi pojavi. Ta piše, kadar je govor o Beogradu, kakor da bi 26. avgusta ne bilo nič storjenega, kakor da ne obstoja dokument, ki je temelj naše službene notranje politike. Dočim v Beogradu njeni predstavniki-šefi delajo povsem obratno. Pristali so na to, da so imenovani v senat, prevzeli so politično odgovornost za današnji režim v tisku, naprtili so si breme odgovornosti za novi proračun. Neuvedba demokracije se polagoma pripisuje na rovaš HSS v Beogradu, češ, da daje oporo politiki, ki jo v Zagrebu obsojajo!
Ta nejasnost ima svoje vzroke. Zastopljeni so v ozko pojmovane nacionalne in strankarske interese. — Ali so v vnebovpijočem nasprotstvu s temeljnimi načeli demokracije. In kadar se vedno glasneje govori o kmetijski demokraciji, kadar se hoče gotove poglede postaviti kot temelj cele organizacije države, tedaj je res nejasno ravnanje HSS uganka, ki daje povsem drugačen karakter vsemu dognanju.

„Male države, ki so napotje velikim, ne zaslužijo spoštovanja“
In samoodločba narodov?
Moskovska »Izvestija«, glasilo zunanje komisarijata, objavlja članek, v katerem pravijo, da male države nimajo pravice, zahtevati spoštovanje svoje nevtralnosti, če so velikim silam v napotje.
O tem stališču se ostro izraža štokholmski Tidningen in pravi, da je proti pravici jačjega treba postaviti pravice malih narodov do življenja in svobode, ker so ti često pokazali prav toliko odpornosti in življenjske sile kakor veliki narodi.
Kar se tiče Švedije, želi ta ostati strogo nevtralna. Švedija se popolnoma zaveda resnobe položaja, ali je prepričana, da je v interesu vseh vojskujočih strank, da spoštujejo njeno nevtralnost.

Pred posredovanjem francoskih socialistov
Tudi o vprašanju sodelovanja v vladi.
»Mali kongres« francoskih socialistov je sklenil na intervencijo Žiromskega, da se dne 12. in 13. maja skliče nacionalni svet francoskih socialistov. Razen razprav o splošnem političnem položaju in sodelovanju, bo strankini kongres sprejel tudi resolucije z ozirom na sodelovanje v vladi.

Nujna konferenca balkanske zveze
Iz Carigrada poročajo, da je Turčija zahtevala nujno sejo balkanskega sveta.

Quinslingova vlada se krha
Norveška nacistična vlada polkovnika Quinslinga je v razpadu. Dva ministra sta že odšla na Švedsko.

7 nemških rušilcev potopljenih v Narviku

Boji med izkrcano nemško armado in Norvežani na Norveškem se nadaljujejo

Angleška admiraliteta je dne 14. aprila pozno ponoči izdala obvestilo o operacijah angleške vojne mornarice pri Narviku in vdoru angleške vojne mornarice v od nemške vojne mornarice zavzeti narviški fjord.

Nemci so, kakor znano, v noči od 8. na 9. april zavzeli s pomočjo svoje vojne mornarice tudi narviški fjord in mesto Narvik na severnem delu Norveške, ter tu izkrcali svojo armado.

Dne 10. aprila zgodaj zjutraj je, po poročilu angleške admiralitete, vdrla pet angleških rušilcev starejšega tipa v narviški fjord, kjer so se spopadli s tamkaj zasidranimi nemškimi rušilci najmodernejšega tipa. Nemški rušilci so se v boju izkazali za nadmočne in angleški rušilci so se morali umakniti na odprto morje. Od 5 angleških rušilcev sta se potopila dva, dva pa sta bila poškodovana, od teh eden težje.

Za nemške rušilce je trdilo poročilo angleške admiralitete, da so ugotovili poškodbe obstreljevanja na treh nemških rušilcih, eden pa da je bil torpediran.

Dne 14. aprila so vdrele angleške vojne ladje, na čelu z vojno ladjo »Warspite« ponovno v narviški fjord. Nemške križarke, pa tudi obalne baterije, ki so jih razpostavili Nemci, so se postavile v bran. Angleški rušilec »Cossack« — ki je znan vsled svojega napada na nemško ladjo »Altmark« v norveških vodah, ki je prevažala angleške ujetje mornarje — je razbil nemške obalne baterije. Nato so angleške ladje potopile štiri nemške rušilce. 3 rušilci so pobegnili v fjord Hrumba, kamor so jim sledile angleške vojne ladje in jih potopile.

Nemška posadka v Narviku se je razbežala po okoliških hribih, kjer pa so na straži Norvežani.

Izgleda, da je prišlo v Narviku tudi do izkrcanja angleških čet, ker se operacije še nadaljujejo.

Računa se, da se je na 7. nemških rušilcih utopilo okrog 1000 nemških mornarjev.

Angleški viceadmiral Charles Forbes, ki je vodil operacije in jih zaključil z malimi izgubami na mostvu, je prejel čestitke admiralitete.

Nemško poročilo pravi, da so imeli Angleži pri tem napadu težke izgube, da pa lastnih (nemških) izgub zaenkrat še ni mogoče pregledati.

Norveška obramba proti nemškemu vdoru

35.000 nemških vojakov na Norveškem.

Po poročilih iz Norveške so Nemci izkrcali na Norveškem okrog 35.000 vojakov najrazličnejših formacij.

Glavno svojo silo so osredotočili Nemci proti Oslu in ostali južni norveški obali.

Najgloblje so prodrli pri Oslu, zavzeli so oselski fjord, ki se razteza v dolžino 80 km, nato prestolno mesto Oslo in potem napredovali po dolini reke Glomme, sporedno s švedsko mejo ter ob obeh železniških progah, ki vodita, ena ob reki Glomme, druga zapadno od nje, v smeri proti Trondhjemu. Norvežani so zaustavili nemške čete pri Eiverumu in Hamarju.

Nemški poskus, da prekoračijo železniško progo Oslo—Hamar proti zapadu ni uspel. Pri Eisvoldu, kjer so pritisnili z vso silo, da bi prodrli, so bili zavrnjeni. Zato so nemška letala razbila z bombami Eiverum in Eisvold.

Na južni obali so Nemci zasedli s pomočjo vojnih ladij Arendal in Kristiansand.

Na zapadni obali pa Egersund, Stavanger, Bergen in Trondhem. Narvik so Angleži med tem zavzeli.

Napori Nemcev so osredotočeni iz Osla po železnici proti Bergenu in Trondhjemu in iz teh dveh obalnih mest na zapadni obali v obratni smeri proti Oslu. Ako bi se Nemcem posrečilo ta načrt, bi odrezali srednjo in južno Norveško od severne Norveške in s tem prav za prav zavzeli Norveško ter uredili tamkaj svoje operacijske baze proti Angliji. Kajti Norveška leži tako ugodno, da bi od tam bili možni napadi nemških letal in vojnih ladij v ravni črti proti Angliji.

Med tem pa so Norvežani izvedli mobilizacijo. Mogoče ne v vsem obsegu, pa vendar. Posrečilo se jim je zavreti nemško napredovanje pri Oslu, pa tudi iz Bergena in Trondhjemu v notranjost države. Kajti teren je gorat, cest ni in po gorah leži sneg, vsled česar so mnogi prehodi čez gorske grebene neprehodni.

Kakor trdijo vesti iz Norveške, so organizirali Norvežani takozvano guerilsko vojno, v kateri nastopajo manjši oddelki in cepijo na to način enotno nastopajoče nemške sile.

Med tem so Angleži položili minska polja vzdolž vse nemške obale

Angleži so s pomočjo svojega brodogradništva ne samo izvedli direktne napade na nemške transporte in mnogo nemških ladij potopili, ampak so tudi blokirali vso nemško mornarico, v kolikor se še nahaja v Trondhjemu in Bergenu ter Egersundu na zapadni obali.

Obenem pa so izvedli širokopotezno akcijo in zaprli nemško obalo z minami. Mine so položili tudi vzdolž obale v Baltičkem morju. Kar predstavlja skoro neverjeten podvig angleških pomorskih sil. Ladje polagatke min so morale priti v velikem številu skozi Skagerak in Kategat ter skozi Veliki in Mali Belt v Baltičsko morje, kar je spričo dejstva, da so Nemci zasedli dansko obalo izredno težavo. Ako se je Angležem to posrečilo, potem samo radi tega, ker je Nemčija pri napadu na Norveško postavila domala vso svojo vojno mornarico, tako da preostanek ni dovolj močan niti za akcije v zaprtem Baltičkem morju.

Angleži trdijo, da je nemogoč vsak napad Nemcev z morja na Švedsko.

Mine pa so položene tudi vzdolž južne norveške obale in pa od danske zapadne obale ob vsej nemški obali do Nizozemske.

Nemške vojne in transportne ladje, ki so izven teh minskih polj, se ne morejo več vrniti.

Letalski boji nad norveško obalo
so precej pogosti. Sestreljenih je bilo več nemških in angleških letal. Letala so napadala ladje in suhozemna oporišča.

All morejo Nemci dovažati rezerve na Norveško?

Ves uspeh nemške akcije zavisi od tega, ali bodo Nemci mogli dovažati rezerve na Norveško. Ne gre se samo za rezerve mostva, ampak tudi vojnega materijala, pogonskih sredstev za motorizirane oddelke in hrane.

Angleži trdijo, da Nemci niso v stanju dovažati rezerv po drugi poti kot z letali. To pa je seveda mnogo premalo.

Nemci sami so računali na uspešno sodelovanje letal pri njih operacijah na Norveškem, zato so zasedli Dansko, od koder imajo letala najkrajši vzlet na Norveško.

Toda ta letalska akcija je bila mišljena predvsem kot obramba pomorskih transportov skozi Kategat in Skagerak.

Zgube nemške in angleške vojne mornarice

Po poročilih angleške admiralitete je stanje nemških in angleških pomorskih sil naslednje:

Nemci so zgubili od 2 bojnih križark 1 (»Gneisenau«, »Scharnhorst« pa je bila težko zadeta), od 3 oklopnice je bil potopljen »Admiral Graf Spee«, od 8 križark so uničene 4 (med njimi »Blücher« in »Karlsruhe«), od 24 nemških rušilcev je bilo potopljenih 12, od 65 podmornic najmanj 40.

Angleške zgube znašajo: od 15 velikih bojnih ladij je 1 potopljena, 2 poškodovani, od 58 težjih in lažjih križark ni Anglija zgubila nobene, od 179 rušilcev je potopljenih 9, od 57 podmornic pa 3.

V teh računih pri Nemcih niso upoštevane zgube, ki niso točno potrjene.

Boji na zapadu

Na bojišču je postalo živahno.

Na vsej zapadni fronti od luksemburške pa do švicarske meje prihaja zadnje dni do vedno čestih spopadov med obema frontama. Izgube so na obeh straneh. Boji se vodijo za posamezne prednje postojanke.

Angleške trgovske ladje na Donavi so dobile po vestih iz Bukarešte nalog iz Londona, da se umaknejo v Galač, ki je 150 km oddaljen od ustja Donave. Ta ukrep je bil izdan radi tega, da bi oborožene nemške ladje ne mogle napasti teh angleških trgovskih parnikov.

Najnovejše vesti

Angleške čete so se izkrcale na Norveškem

London, 15. aprila. Angleška admiraliteta in poveljstvo kopne vojske je objavilo ob 1. uri popoldne:

Angleške in francoske čete so se izkrcale na norveških tleh in so že po-

segle v boj proti nemškim kopnim silam.

Na Norveško so prispeli švedski in finski prostovoljci.

45 nemških ladij potopljenih

London, 15. aprila. Angleška admiraliteta javlja, da je bilo v bojih za Norveško v minulem tednu potopljenih 45 nemških ladij in sicer 19 vojnih, ostale pa so bile transportne.

Oklopnica »Admiral Scherr« potopljena
London, 15. aprila. Nemška oklopnica »Admiral Scherr« je bila potopljena dne 11. aprila od neke angleške križarke.

Meso se je podražilo

Zadnja podražitev mesa bo stala konzumente letno 700 milijonov dinarjev.

Zadnje čase so poskočile cene mesu. Mnogo se govori o vzrokih te podražitve; mesarji navajajo, da se je cena živini dvignila radi prevelikega izvoza, drugi zopet trdijo, da vsled podražitve krmil in pa ker so kmetje lansko leto radi pomanjkanja krmil preveč živine odprodali.

Letno se pod nadzorstvom zakolje za našo domačo porabo v državi: 750.000 goved, kar da okrog 116 milijonov kg mesa.

Svinj se zakolje letno 3.6 milijonov, kar da okrog 114 milijonov kg mesa.

Izvozimo pa letno:

400.000 svinj in 16.000 goved.

To se pravi, da znaša izvoz komaj 10 odstotkov domačega konzuma.

Meso se je podražilo približno za din 3.— pri kg. Ako računamo našo domačo porabo govejega mesa, potem pridemo do zaključka, da bodo konzumenti plačali vsled podražitve mesa dnevno 2 mi-

lijona dinarjev več kot poprej, ali 700 milijonov dinarjev letno.

Sedaj pa prihaja vest, da bosta uvedena pri nas dva postna dneva v tednu in sicer: ob ponedeljkih in petkih. Namen teh ukrepov, o katerih se je že mnogokrat govorilo, je, da se omeji potrošnja mesa. Tak ukrep je gotovo nerazumljiv vse dotlej, dokler izvozimo tudi samo en rep živine.

Ako je v resnici nastopilo pomanjkanje goved in prašičev, je to mogoče samo na ta način, da smo prejšnja leta izvažali nedoraslo živino, vsled česar ni bilo dovolj prirastka.

Vsekakor je treba tem razmeram napraviti kraj s smotreno gospodarsko politiko tudi v živinoreji. Imeti moramo načrt za rejo živine, za preskrbo domačega trga.

Upamo, da bo vlada našla sredstva, da bo zajamčila domačo potrošnjo in preprečila dviganje cen mesu na račun potrošnikov.

V prčakovanju nadaljnjih akcij proti nev'ralnim državam

Na Švedskem, Nizozemskem in v Belgiji računajo prav resno z nemškim vpadom. Vendar pa te države niso več tako nepripravljene kot sta bili Danska in Norveška.

Angleška vlada je obvestila švedsko

vlado, da bo Anglija prišla švedski na pomoč v slučaju napada z vso svojo oboroženo moč.

Švedi so sestrelili dve nemški letali, ki sta napadli neko švedsko letališče ob norveški meji.

Roosevelt obsodil vpad Nemcev na Dansko in Norveško

Roosevelt je sprejel norveškega poslanika v Washingtonu in takoj nato tudi novinarje, ki jim je dal izjavo, da mora še enkrat obsoditi nasilje in uporabo oboroženih sil proti malim državam. Tokrat sta postali žrtvi Danske in Norveška. Če naj se ohranijo vrednote prave civilizacije, morajo biti pravice

malih narodov, njihova neodvisnost, njihova teritorialna nedotakljivost in njihova upravna neodvisnost spoštovane od vseh njihovih sosedov.

Ameriški listi pišejo, da se vsled razvoja dogodkov v Evropi Združene države bližejo trenutku, ko bodo tudi same potegnjene v vojni vrtnice.

Doma in po svetu

Občinske volitve bodo javne na Hrvaškem...

»Nova Riječ«, glasilo Samost. demokr. stranke, ki je v koalicijski s HSS, piše, da je kr. namest. predložena uredba o spremembi volilnega reda za podeželsko občino v banovini Hrvatski. — Volitve bodo javne, mandati pa se bodo porazdelili tako, da dobi lista, ki ima relativno večino, eno tretjino odbornikov v naprej, ostali odborniki pa se dodele po proporciji. K temu pristavlja »Jutro«: »Da so se v Zagrebu odločili zadržati javno glasovanje, ki ga je poprej Kmetsko demokratska koalicija proglašala za enega najbolj sramotnih pojavov nedemokratskih režimov, dokazuje, da so politične prilike na Hrvatskem še dokaj neurejene. Pri javnem glasovanju seveda ne more biti govora o res svobodni odločitvi volilcev.«

Javne občinske volitve na Hrvatskem. Na Hrvatskem je izšla novela k uredbi zakona o občinah. Javne volitve — ostanjejo.

Na Jesenicah zahtevajo s. dr. Ž. Topalovića. Prvotno je bil namen, da bo s. dr. Topalović prišel na shod tudi na Jesenice, ko se je mudil v Sloveniji. To je bilo tokrat nemogoče, ker je bil nujno zaposlen drugod. Sedaj poročajo »Radniške Novine«, da je dvesto jeseniških sodruhov pisмено povabilo s. dr. Topalovića na Jesenice. Vabilu se s. dr. Topalović odzove ob prvi priliki, ki ni daleč. Nas silno veseli ta pojav na Jesenicah, ker pričakujemo tam najlepši razvoj našega gibanja.

Strokovnjaki za socialno zavarovanje. V Beogradu je imelo novo tajništvo delavskih zbornic sejo, na kateri je razpravljalo tudi o parcelaciji socialnega zavarovanja. Vsi delegati (jugoslovci) razen dveh iz Sarajeva (ursovcev) so bili za usodno parcelacijo ter izvolili odsek, ki bo izdelal načrt za parcelacijo. Ljubljanski delavsko zbornico sta zastopala predsednik Kozamernik in odbornik Golob. Kot ljubljanski strokovnjaki so pa bili na seji predsednik ZD Jonke, Preželj in Langus. Po našem mnenju ti gospodje in kolikor jih poznamo, niso strokovnjaki v socialnem zavarovanju in tudi nimajo mandata od zavarovancev, da bi sklepali o takih stvareh in predlagali spremembe. Sedaj nimamo voljene samouprave ne v delavskih zbornicah in ne v socialnem zavarovanju. — Če bi jim šlo za dobro stvar, bi zahtevali najprej volitve.

Spor v tekstilni industriji na Hrvaškem. Hrvaški hrovci so predložili tekstilnim industrijcem načrt kolektivne pogodbe. Industrijci so načrt v celoti zavrnili, češ, da ne more služiti niti kot baza za pogajanja. Industrijci izdelajo svoj načrt kolektivne pogodbe. — Tudi hrvaški delodajalci imajo gluha ušesa za hrvaške delavce.

1400 občinskih blagajnikov je prevzela bano-vina Hrvatska v svojo službo.

Cene sladkorja po vestih beograjskih listov zaenkrat še ne bodo povišane.

Jugoslovansko-italijanski gospodarski odbor se bo dne 30. t. m. sestal v Rimu.

Zvišanje železniških tarif. V kratkem bo dogotovljen predlog za zvišanje železniških tarif, ki predvideva, da bo železniška uprava na ta način pridobila za 300 milijonov dinarjev več

dohodkov. Poleg tega nameravajo tudi povečati vozarinsko takso za 15 odst.

Vpoklic rezervistov v Italiji. Italijanske oblasti so zaniemale vesti, ki so jih prinesli tuji listi, da je Italija vpoklicala pet letnikov pod orožje.

Na Danskem so policijske oblasti prepovedale vse shode in zborovanja, kakor tudi zbiranje ljudi na ulicah.

Ameriška pomorska oporišča na Tihem oceanu se bodo po odredbi vlade pojačala in izpopolnila.

Zaradi pomanjkanja betonskega železa — slaba stavbna sezona. Po proračunih bi za stavbe v Jugoslaviji, ki se imajo zgraditi, rabili okoli 900 vagonov betonskega železa. Zaradi vojne je dobava otežkočena. V Jugoslaviji imamo znatno železno industrijo, ki bi to delo lahko izvršila, oziroma se preuredila, da bi tudi to železo producirala.

Minimalne cene modri galici so določili na din 6.68. Ta minimalna cena pa je za naše vinogradnike še vedno mnogo previsoka, ker je vsak izvoz vina vsled napetega mednarodnega položaja domala onemogočen.

Jugoslavija: Nemčija 2:1. Pred 50.000 gledalci se je dne 14. aprila odigrala nogometna tekma med izbranimi moštvi Jugoslavije in Nemčije na Dunaju. Zmagala je Jugoslavija 2:1.

Zagrebski filmski podjetnik dr. G. Švarc je izvršil samomor, ne da bi navedel vzrok. V pošlovinih pismih pa je prosil, da naj se njegovo truplo ne obducira.

Italija je doslej posedovala dve oklopnici po 23.600 ton, sedaj pa gradi še štiri nove 36.000 tonske oklopnice.

40.000 italijanskih delavcev v Albaniji. Italija naseli v Albaniji 40.000 italijanskih delavcev, ki bodo zaposleni pri raznih javnih delih.

Večje število čeških pilotov v Franciji je odšlo na fronto. Pri odhodu jih je nagovoril poslanik Osusky, ki je rekel, da se bodo Čehoslovaki borili z zavezniki do končne zmage.

V Ameriki se nahaja 70 odst. vsega zlata. Te dni je prispela iz Anglije ladja, ki je pripeljala v Newyork 60 milijonov funtov zlata. V ameriških bankah je sedaj inozemskega zlata za 300 milijonov funtov (din 70 milijard). Od rezerv zlata vsega sveta jih je v Zedinjenih državah 70 odstotkov.

Izdelovanje vojnih letal v Zedinjenih državah je sedaj docela urejeno. Letno bodo izdelali po 23.000 vojnihih letal in 35.000 motorjev za letala.

300 dolarjev državnega dolga dobi kot »darilo« v zibelki vsak novorojenček v Zedinjenih državah.

20 narodnih socialistov so zaprle nemške oblasti v Hamburgu radi ponorejanja živilskih nakaznic. Obdolženci so izjavili, da so nakaznice angleškega izvora in da so jih metala angleška letala.

Lebrun norveškemu kralju. Predsednik francoske republik je poslal brzojav norveškemu kralju, v katerem mu zagotavlja polno pomoč Francije.

Kralj Haakon je govoril dne 14. t. m. v radiu in slikal napade nemških bombnikov na nezaščitene norveške kraje.

Stroga pripravljenost na Holandskem

Na Holandskem je vlada odredila strogo pripravljenost. Od 8. ure zvečer ne sme nihče na ceto. Odrejena je stroga zatemnitev. Ponoči je ves telefonski promet ukinjen.

Nacisti na Švedskem so pod strogim nadzorstvom policije.

Zane Grey:

Mož iz gozda

Izenadilo in zmedlo jo je, da se je mogla taka misel v njeni duši poroditi; da bi, čeprav bi bilo strašno, če bi Carmichael ubil Beasleya, isto dejanje bilo za Daleja usodno kot strašna potreba. Helen ni skušala te čudne misli analizirati. Povzročala ji je ravno tak strah, kakor dražee razburjenje, ki ji je zaplalo po žilah, če si je skušala predstaviti Dalejevo sliko.

Iz njenih misli jo je vzdramila Bo, ki je z uporniškim bleskom v očeh in ošabnega obraza stopila v sobo. Hipoma je pa spremenila svoje držanje, očitno, ker je našla Helen samo.

»Je ta — ta cowboy odšel?«

»Da. Je že precej časa od tega«, je odgovorila Helen.

»Radovedna sem le, je li on vzrok, da se tvoje oči tako iskrijo, — da ti obraz kar žari. Nell, ti si resnično lepa.«

»Mar mi res obraz žari?«, je vprašala Helen smehljaje. »Prav res, Bo, nimaš nobenega vzroka, biti ljubosumna. Las Vegas ne more biti odgovoren za moje zardevanje.«

»Ljubosumna? Jaz? Na tega živinskega gonjača z njegovim divjim pogledom, priliznjenim glasom in dvoreznim govorenjem? Tega si vendar ne boš mislila, Helen Rayner. Kaj pa je pravil o meni?«

Bo, povedal mi je mnogokaj, je odvrnila Helen zamišljeno. »Tako boš zvedela. Najprej te pa hočem vprašati, — ti je Carmichael kedaj pripovedoval, kako mi je pomagal?«

»Ne! Kadar se z njim srečam — in to je zadnje

94

čas zelo redkokdaj, — potem — no — potem se prepirava. Nell, mar ti je kdaj pomagal?«

Helen se je veselo zasmejala. Hotela je biti odkritosrčna, a obenem ni hotela prelomiti besede, ki jo je dala cowboyu. V svojih mislih se je jasno zavedala, da Carmichaelu mnogo dolguje.

»Bo, ti se zelo navdušuješ za ježo na poldivjih mustangih, — da se potepaš okrog s cowboyji, — da čitaš, — da šivaš — in da svoje skrivnosti ohranjaš zase, da ti ne preostaja nič časa za svojo sestro in njene skrbi.«

»Nell«, vzklikne Bo začudena in neprijetno prizadeta. Skoči k Heleni in jo prime za roke. »Kaj govoriš?!«

»Kar je res«, je odgovorila Helen. Spreletelo jo je nežno občutje, da je postalo njeno srce čisto mehko. Bilo bi tudi težko upirati se ljubkosti svoje sestre, kadar se njena čustva zdramijo. Zato se ji je zdelo najbolje, da obdrži svoj strogi, očitajoči glas.

»Gotovo bo res«, je zaklicala Bo vsa v ognju. »Toda kaj imajo moje — moje norčije s tem — s tem kar ti govoriš, opraviti? Nell, ti mi hočeš nekaj prikrivati?«

»Ljubljenka moja, saj do danes nisem s tvoje strani prejela nobene vzpodbude, da bi ti mogla svoje skrbi zaupati.«

»Pa saj sem — saj sem stregla stricu, — presedevala sem pri njem, — ravno tako ko ti«, je rekla Bo s trepetajočim glasom.

»Da, bila si zelo dobra z njim.«

»In drugih skrbi pa vendar nimamo, kaj ne da ne, Nell?«

»Ti ne, pač pa jaz«, je rekla Helen rahlo očitajoče.

»Zakaj — zakaj pa mi nisi tega povedala?«, je rekla Bo živahno. »Kakšne so te skrbi? Povej mi to sedaj. Najbrž me smatraš za — za sebično, grdo pošast.«

»Bo, mnogokaj je bilo, kar mi je prizadevalo skrbi, a najhuje nas še čaka«, je rekla Helen. Potem je pripovedovala sestri Bo, kako težak in zamotan posel je, voditi gospodarstvo farme, — če je gospodar bolan, godrnjav, pozabljen in trdoglav ko kamen, — če ima zaklad v zlatu in bankovcih, pa se ne more, ali noče spomniti na svoje obveznosti, — če imajo sosedni živinorejci opravičene zahteve, — če so cowboyji in pastirji nezadovoljni in se med seboj gnjavijo, — če se ne ve, kako se bo moglo velike črede živine in ovac preko zime prekriti, — če se mora vso oskrbo s pomočjo tovornih voz dovažati preko blatne pustinje, — in končno, če nam nek živinorejec, ki nas sovraži, najboljšo delovno moč zvali k sebi v nameri, da se po smrti gospodarja, hladnokrvno polasti vsega posestva.

Potem je pripovedovala Helen, kako je šele danes v vsej obsežnosti ocenila Carmichaelov svet, dobroto in prizadevanja, — kako ji je v resnici postal kot pravi brat, — kako je —

A pri tej odločilni točki je skrla Bo svoj obraz na Heleninih prsih in je začela pretresljivo jokati.

»Jaz — jaz — nočem nič več — slišati.«

»Toda ti moraš slišati«, je odločno rekla Helen.

»Hočem, da ti izveš, kako mi je ves čas stal ob strani.«

»Ali jaz ga sovražim.«

»Bo, tega ti ne verjamem.«

»Pač — pač.«

»No, potem pa govoriš in delaš pri tem zelo ne-spametno.«

(Dalje prihodajši)

Iz naših krajev

TRBOVLJE

Ker se snuje organizacija rezervnih podoficirjev po vzgledu drugih mest naše države, pozivamo vse rezervne podoficirje iz Trbovelj, Hrastnika in Zagorja, da se zglasijo pri poveljniku pripravljalnega odbora tov. Kuharju Hermanu, vrtnarju, Loke 48, p. Trbovlje II.

Prvi zlet priredijo kolesarji I. Delavskega kolesarskega društva v nedeljo, dne 21. aprila. Odvoz izpred društvenega lokala točno ob 8. uri proti Zidanemu mostu, Radečem, Jagljenju in po želji naprej proti Litiji. Prosi se vse zasavske podružnice, da se udeležijo zleta. Vabljeni so tudi nečlani, ki žele pristopiti k društvu! — Družnost!

DKD »Vzajemnost« priredi v sredo, dne 17. aprila s pričetkom točno ob 7. uri zvečer v »Delavskem domu« prosvetni večer z obširnimi sporedi. Program je sestavljen tako, da bo ugajal tistim, ki hočejo v današnjih težkih časih tehtno besedo, kot tistim, ki si žele prijetnega razvedrila. Vabljeni! — Družnost!

LAŠKO

Kako je s prostozračnim bazenom? Že nekaj let se gospodje v Laškem borijo s tem vprašanjem, čigar rešitev bi precej oživila tujski promet. Tudi občinski odbori so večkrat razpravljali o tem, a do sklepov ni prišlo. Vzrok za to je več: finančno vprašanje, stavbišče, sončna lega, regulacija Savinje, bližina Rimskih toplic, svetovne razmere, stališče Surozja itd. V glavnem sta dve struji: ena za bazen na desnem bregu Savinje poleg »Sokolskega doma«, druga za levi breg nasproti Radiotermi. Za prvo skupino je vnet g. H. Predlaga, da bi posekali polovico topliškega parka, da bi ga postavili sončno. Baš na tej parceli pa je v resnici dnevna sončna doba zelo kratka. — Škoda je tako lepo zasajenega parka, da bi ga izsekali, medtem ko drugod s težkimi žrtvami ustvarjajo nove parke in nasade. Sicer smo v zadnjih letih izgubili že dovolj drevoredov. Baš na tem mestu so vsako leto poplave in dokler ni regulacije Savinje, ne more biti govor o bazenu na tej parceli. H. pravi, da bi vora o tem mestu lahek dostop z avtomobili, bi bližini je postaja, asfaltirana ulica, park, gostilne, središče mesta itd. Tudi napeljava s termalno vodo bi bila lažja. Dalje trdi H., da bi morali poleg bazena zgraditi modern hotel, sicer ne bo nikake rentabilnosti. — Dalje priznava, da je druga varianta lepša, pripravnost v ves dan sončna. Ta parcela je občinska last, treba bi pa bilo zgraditi preko Savinje lesen most, pod njim napeljati termalno vodo, dalje bi bila potrebna ob središču mesta, t. j. ob mestnega mostu pa do bazena nova avtomobilska cesta, zato odpadejo gori našete ugodnosti. Lahko pa je tudi graditi bazen takoj, ne da bi čakali na regulacijo Savinje. Drugi so zopet mnenja, kako bi bilo z izkopom terena, če bi našli na izvir termalne vode. Bi li Suroz dovolil črpanje vode na licu mesta? Ali dobimo vsaj odvisno vodo brez odškodnine? Ali bi ne bilo pametno pritegniti tudi Suroz v članstvo laškega turističnega odbora? Kakšen je izgled letnega donosa, amortizacije, stalne oskrbe, kako je s posojilom itd.? Tretji so mnenja, naj bi bil upravitelj bazena vsakokratni turistični odbor v Laškem, občina naj bi bila samo nadzorni organ. Občina naj bi samo prikrbela finančno osnovo za zgradbo, turistični odbor pa naj bi to posojilo odplačeval z obroki vsakoletnih nočin. Večina Laščanov pa priznava, da je predpogoj za nemoten procvit našega mesta temeljita regulacija Savinje na obeh bregovih, počenjski onkraj terne pa do Radobeli. Večine javnih del danes ni mogoče nadaljevati, odnošen izvesti, ker ni regulirana Savinja. — S tem neresenim vprašanjem je zvezana zgradba prostozračnega bazena, eksotična ureditev topliškega parka, ki ga zaliva Savinja večkrat na leto, poglabitev cestnih podvozov na dveh mestih, ureditev podaljška Trubarjeve ulice, ki je prav tako vsako leto poplavljen, nadaljevanje pokritja potoka Živkova pri iztoku v Savinjo, odstranitev neokusnega »črnega mostička«, razširitev in zavarovanje sprehajalne poti proti Jagojam, ki je vsako leto večkrat poplavljen, zgraditev javnega stranišča, mestne klavnice, zavarovanje obrežnih parcel za zidavo novih hiš, regulacija kmetijske poti v vas Radobele neposredno ob Savinji, na desni strani proge, dvig tujškega prometa, sestava mestnega regulacijskega načrta, splošna estetika in higijena mesta. Trdno smo prepričani, da imajo to željo vsi občani, zato je dolžnost in skrajni čas današnjih gospodarjev, da to rešitev na odločilnih mestih izposlujejo. — Občani.

SLOVENSKA BISTRICA

Občni zbor podružnice I. Delavskega kolesarskega osrednjega društva bo dne 21. t. m. ob 9. uri dopoldne. Dnevni red običajen. Za člane je udeležba obvezna, prijatelji športa vljudo vabljeni. — Odbor.

Naša »Vzajemnost« je priredila preteklo soboto in v nedeljo veseloigro »Pri belem konjčku«, katera je prav dobro uspela. Lahko rečemo, da so se igralci zelo potrudili, saj je bila igra težka. Obisk je bil prav dober, samo čudimo se, da je ravno od strani naših delavcev bil klavir, da nas je bilo sram pred obiskovalci, ki so spraševali po njih. Nekateri so si privoščili izlet, čeravno imajo drugače največ za kritizirani. V bodoče si bomo to prav dobro zapomnili. Igra se bo na željo občinstva še enkrat ponovila in sicer 21. t. m. ob 3. uri Popoldan, upamo pa, da bo obisk od strani delavcev večji. V resnih časih podpirajmo svojo kulturna društva! Zaveden delavec.

»Delavska Politika« ne dobiva nobenih subvencij, zato poravnaj naročnino takoj!

LJUBLJANA

Poljevo uradovanje pri Pokojninskem zavodu nameščencev

Prejeli smo sledečo upravičeno pritožbo naročnika »Delavske Politike«:

»Pri okrožnem sodišču v Ljubljani vodim pravdo proti svojemu bivšemu delodajalcu, ki me ni javil v pokojninsko zavarovanje, kakor bi me moral po zakonu o pokojninskem zavarovanju nameščencev. Okrožno sodišče rabi v tej pravdi poročilo Pokojninskega zavoda nameščencev v Ljubljani in je prosilo za to pojasnilo že meseca decembra lanskega leta, a še do danes ni dobilo odgovora. Ker dolgo ni bilo rešitve, je Okrožno sodišče pri Pokojninskem zavodu celo urgiralo rešitev, a tudi ta urgencia je ostala brezuspešna. Nek uradnik sedi na aktu že 5 mesecev, jaz pa čakam na nadaljevanje pravde, ki se bo itak še morda vlekla skozi tri instance.

Mislim, da bi morale ravno socialne ustanove čim hitreje reševati akte, medtem pa doživljamo ravno pri socialnem zavarovanju največje zavlačevanje in so pritožbe radi neresenih aktov skokzi mesece in mesece na dnevnem redu. Marsikdo se je pritoževal, da je temu poljevo uradovanje kriva atmosfera v Zagrebu, kjer imamo toliko pritožb nad reševanjem pri SUZORju, toda pri mojem slučaju vidimo, da tudi ljubljansko ozračje ni nič boljše. Okrožno sodišče samo nima nobene moči, da bi izdregalo pri Pokojninskem zavodu rešitev svojega zaprosila.

Radi tega se obračam tem potom javno na g. direktorja Pokojninskega zavoda s prošnjo za rešitev. Moj sodni spis nosi značko I Po 309/39.

MARIBOR

Majska akademija delavskih kulturnih društev

se bo vršila v soboto, dne 4. maja t. l. s pričetkom ob pol 20. uri v dvorani »Sokolskega doma« (prej »Union«) na Aleksandrovi cesti. Spored akademije bo zelo pester in se vsa delavska društva, ki bodo sodelovala, pridno pripravljajo za to prireditev.

Kulturno delo naših železničarjev

Občni zbor »Glasbenega društva železniških delavcev in uslužbencev«

Minulo nedeljo popoldne se je vršil redni letni občni zbor »Glasbenega društva železniških delavcev in uslužbencev«, ki je, kakor vsako leto, tudi letos nadvse lepo uspel. Društveni člani so ob napovedani uri napolnili spodnjo dvorano hotela »Orel«, prišlo pa je tudi precej prijateljev železničarske godbe in pevci »Krilatega kolesa«, ki se vsako leto radi odzovejo vabilu in tako preživijo skupno par lepih ur ob sviranju priljubljene godbe.

Občni zbor je otvoril in vodil društveni podpredsednik s. Steinecker Franc, ki se je po otvoritvenih formalnostih v ganljivem govoru spomnil prerano umrlega društvenega predsednika s. Gajška Simona in ostalih članov, ki so v teku minulega leta umrli. Godba je nato pod taktirko kapelnika g. M. Schönherria odigrala žalostinko in tako počastila spomin svojih dragih pokojnikov. Tajnik s. Robar je prečital nedokončano pismo, ki ga je napisal za občni zbor s. Gajšek na smrtni postelji, v katerem je pozival vse člane, da čuvajo in z vsemi močmi podpirajo svoje društvo, da bo lahko uspešno delovalo. Vsi navzoči so bili ginjeni nad to zvestobo in udanostjo s. Gajška do svojega glasbenega društva, ki mu je dolgo vrsto let predsedoval.

Sledilo je obširno poročilo o društvenem delovanju v minulem letu, ki ga je podal podpredsednik s. Steinecker, poročilo tajnika s. Robarja in blagajniško poročilo s. Gradšnika. Za kontrolo sta podala poročila ss. Budin in Močnik in predlagala podelitev razrešnice staremu odboru. V debato so nato vsegli ss. Plevanč, Trnovšek in drugi, nakar so bila vsa poročila, kakor tudi razrešnica soglasno sprejeta. Pri volitvah novega odbora je bil z aklamacijami izvoljen za novega predsednika s. Bučar Alojz, za podpredsednika p. s. Steinecker Franc, ki že dolgo vrsto let z veliko ljubeznijo vrši to funkcijo in je zlasti zadnje leto moral nadomestiti predsednika, ki je bil vsled bolezni priključen na bolniško posteljo. V odbor pa so bili soglasno izvoljeni sodruzi: za tajnika Robar Rupert, namestnik Saletinger, blagajnika Gradšnik Avgust, namestnik Trnovšek Ivan, dalje Dobelak Franc, Bibič Martin, Orešič Franc, Arlati Josip. Maj-

henč Franc, Zorko Anton in Drexler Aleksander, v kontrolo pa Budin Ludovik in Močnik Jože.

Novi predsednik s. Bučar je takoj nato prevzel predsedniško mesto in v lepem govoru izjavil, da sprejme to odgovorno funkcijo, ker se v polni meri zaveda, kako važno je izobraževalno delo med železničarji, zlasti uspešno pa vrši to delo železničarska godba. Apelliraj na vse člane, godbenike in kapelnika g. Schönherria, da nat tudi v bodoče podpirajo stremenje odbora, ker le na ta način bo mogoče doseči čim lepši napredek društva. To mesto je sprejel na prigovarjanje. Številnih članov, kakor tudi na željo umrlega s. Gajška, s katerim sta dolgo vrsto let skupno sodelovala v železničarskem strokovnem pokretu in v socialističnem delavskem gibanju. Novega predsednika je v lepem nagovoru nato pozdravil v imenu godbenikov s. Perko in mu želel, da bi dosegel čim več uspehov za železničarsko godbo. Prav tako se je s. Perko zavaljal tudi kapelniku g. Schönherria za njegovo požrtvovalno delo, ki je rodilo bogate uspehe. Sprejetih je bilo več predlogov, med drugimi tudi predlog, da bo godba priredila skupen zlet, ki ga bo organiziral odbor.

Na željo številnih navzočih članov je nato še spregovoril s. dr. Reisman, ki je istotako podčrtal pomen izobraževalnega dela, ki ga vrši Glasbeno društvo med železničarji, ki so delavskemu gibanju dali toliko vrlih bojevnikov v borbi za socialne pravice in lepšo bodočnost proletariata. Pozval je nadalje vse navzoče, da neumorno širijo naš skupni list »Delavska Politika« in ji pridobivajo novih naročnikov. Tudi njegova izvajanja so bila sprejeta z odobravanjem.

S pozivom na složno delo je nato predsednik s. Bučar zaključil lepo uspeši občni zbor, nakar se je vršila prosta zabava ob sviranju društvene godbe, pevci »Krilatega kolesa« pa so opešali to prireditev s svojim nastopom in lepo zapeli več delavskih in narodnih pesmi.

Na občnem zboru se je priglasilo več podpornih članov Glasbenega društva in 17 novih naročnikov za »Delavsko Politiko«.

skrbelo za razvedrilo revne delavske dece. Toplo priporočamo vsem zavednim delavcem, da se včlanijo v delavsko društvo »Detoljub« in aktivno pomagajo s svojim sodelovanjem, da bo društvo raslo in uspevalo. Prijave se sprejemajo vsako soboto od 3. do 6. ure v društvenih lokalih na Ruški cesti 7.

Sod. svetnik dr. Travner Vladimir umrl. — Pokojni se je dolgo časa zdravil na Golniku, ker pa ni bilo več pomoči so ga nato prepeljali v tukajšnjo bolnišnico, kjer je v nedeljo, dne 14. t. m. umrl. Izven svojega poklica se je udeleževal zelo marljivo v Muzejskem društvu in na področju raziskovanja naše narodne zgodovine. Izpod njegovega peresa je izšlo mnogo prvovrstnih znanstvenih razprav v najrazličnejših revijah in časopisih. Bil pa ni samo znanstvenik, ampak tudi humorist in kot tak izredno zabaven in prijeten družabnik. Sodeloval je pri raznih humorističnih listih. — Mnogo je predaval v »Ljudski univerzi«, rad pa se je odzval vedno tudi vabilom naših delavskih društev in je zlasti v okvirju »Svobode« in pozneje »Vzajemnosti« večkrat nastopil kot predavatelj, ki je užival izredno popularnost med obiskovalci predavanj. S smrtno sodnega svetnika dr. Travnerja je Maribor izgubil enega izmed svojih najboljših kulturnih delavcev, vrhu tega pa tudi izredno dobrega in objektivnega sodnika. Pogreb blagega pokojnika se bo vršil v torek, dne 16. t. m. ob 4. uri popoldne na pokopnem pokopališču. Delavstvo bo pokojnika ohranilo v lepem spominu.

Na sestanku Bolniškega fonda železničarjev, ki se je te dni vršil v dvorani Stokovne komisije v Sodni ulici, je podal podpredsednik inž. Gorše iz Ljubljane izčrpano poročilo o delovanju sedanjih oblastne uprave. Škoda je, da se sestanka ni udeležilo odgovarjajoče število članov, zlasti, ker člani niso poučeni o delovanju Bolniškega fonda. Pritožbe pa se seveda treba iznesti na pravem mestu, ker le tedaj jih bo uprava lahko tudi upoštevala.

Izredno velikega psa ima nek mesar v Cvetlični ulici, ki se čisto zaleti v odrasle ljudi, zlasti pa se ga bojijo otroci. Dasi morda ta pes ni nevaren, ampak se je rad igra, je vendarle nujno potrebno, da se ga brez nadzorstva ne spušča na prosto, zlasti radi otrok. Prosimo, da lastnik to željo prizadejih upošteva.

Kobanski teden se bo vršil od 15. do 21. aprila t. l. pod pokroviteljstvom mariborske podružnice CMD. Prireditve se bodo vršile v ponedeljek, torek, četrtek, petek in soboto s pričetkom ob 20. uri, v nedeljo 21. t. m. pa s pričetkom ob 10. uri v »Sokolskem domu«.

Tečaj mojstrskih izpitnih predavanj, ki ga priredi mariborska poslovalnica Zavoda za pospeševanje obrti zbornice za IOI, je bil odprt minul sredo v prostorih trgovske akademije. Predavanje se bo vršilo danes, v ponedeljek, 15. t. m. ob pol 20. uri. Eventuelne nove prijave se še sprejemajo.

Narodno gledališče. Ponedeljek, 15. t. m.: zaprto. Torek, 16. t. m. ob 20. uri: »Trideset sekund ljubezni«. Red C.

KRANJ

Važna razsodba okrajnega sodišča. Industrijska podjetja morajo v svojem obratu izučeni profesionalni inženirski stroki spričevalo po § 280 obrtnega zakona. V tovarnah so različna dela, katera more delavec samostojno vršiti le, ko si pridobi s praktičnim delom večje znanje in se v dotični stroki delu priuči. Med te profesionaliste spadajo tudi tiskarji v tekstilnih tovarnah, ki tiskajo blago na eno ali večbarvnih tiskarskih strojih. Običajno se v tovarnah izučeni profesionalni inženirski stroki spričeval in tudi tekstilna podjetja svojim izučeni tiskarjem nočejo priznati pravice do učnega spričevala, ne oziraje se na jasno določbo obrtnega zakona. Ta kršitev delavskih pravic je čisto jasna in razumljiva. Podjetniki imajo interes na tem, da svoje izučene profesionaliste obdrže v svoji službi, kar je mogoče le na ta način, da jim ne dajo izkaza o usposobljenosti, s katerim bi si lahko poiskali službo tudi drugod. V korist vsakega podjetja je, da delavcev ne menjava, posebno pa ne onih, ki so v kakih strokih posebej izučeni. Ako delavec za svojo sposobnost nima nobenega izkaza, je priključen na zaposlitev v dotičnem podjetju, kjer se je izučil in podjetniku je na ta način dana možnost, da ga lažje izkoristi. Tako se dela tudi v tiskarni »Jugočeška«, kjer so bili še pred leti v njej izučeni tiskarji za eno tretjino slabše plačani kakor oni, ki so bili sprejeti v zaposlitev že kot profesionalisti. Tiskar T. L. ki je tega poklica izučil v »Jugočeški«, je se v času zaposlitve večkrat zahteval učno spričevalo, ki ga mu pa podjetje ni hotelo izstaviti. Ko je bil ob času tekstilne stavke leta 1936. odpuščen, je učno spričevalo ponovno zahteval, čemur pa se je podjetje na vso moč upiralo, tako, da je svojo pravico moral uveljaviti s tožbo. O stvari je bila na okrajnem sodišču trikratna razprava, kjer so bile zaslišane številne pričbe, predlagane od strani tožnika in toženke. Končno je okrajno sodišče o tožbi razsodilo, da je podjetje dolžno izdati po § 280 obrtnega zakona vsakemu v njem izučeni delavcu učno spričevalo, ker se vrste dela v podjetjih, za katere samostojno vršenje se je treba posebej učiti, smatrajo za tovarniško obrt po § 32 obrtnega zakona in za tako je smatrati tudi tekstilno tiskarstvo. Pravica glede zahtev do učnega spričevala pa ne zastara v treh letih od izstopa iz službe, ker se ne zahteva mezda, ampak obstoji po zakonu 30 letna zastaralna doba. Proti odločbi okrajnega sodišča je »Jugočeška« vložila priziv na okrožno kot prizivno sodišče v Ljubljani, ki je priziv zavrnilo ter sodbo okrajnega sodišča v celoti končno veljavno potrdilo, ker vrednost spornega predmeta ne presega 5000 din. Tožnika T. je zastopal dr. Vilfan Joža, toženko »Jugočeška« pa dr. Sabothy Beno, Upamo, da se bodo sedaj vsi tiskarji v tekstilnih podjetjih obprigali za pravico in po izučitvi zahtevali takoj ali vsaj ob izstopu iz službe učno spričevalo. Tudi tiskarji v »Jugočeški« naj se poslužijo te pravice, čeprav se kot priče tožnika niso upali odločno nastopiti v obrambo svojih pravic, kar je razumljivo, ker so kot neorganizirani popolnoma prepuščeni na milost in nemilost podjetja.

Govorimo na cesti materinski jezik! Neki gospodje, ki so se priselili v Kranj iz bližnje slovenske Štajerske, naj se zavedajo na večernih promenadah po kranjskem trgu, da jih je rodila slovenska mati, da je njihova eksistenca odvisna od slovenskih ljudi odnošen, da so njihovo premoženje ustvarile slovenske roke.

RUŠE

Ali je potrebno, da se vajenca pretepa? V tukajšnji železoindustriji g. H. Požganička se je zadnji čas pričelo čudno postopati z vajenci, odnosno nedoletnimi delavci. — Vajenci v omenjenem obratu prejmejo poleg drugega tudi »posebne doklade« v obliki — klofut. Ako se vajenec, ki opravlja do 13 ur dnevno težaka dela, ne more vzgojiti za njegov bodoči poklic drugače kot s klofutami in šikaniranjem, potem je to dovolj žalostno. G. podjetnika opozarjamo na to, da bo podučil prizadete podrejene. Predvsem pa bi naši kovači v sedanjih draginji, z ozirom na dobro konjunkturo podjetja, pozdravili povišanje svojih plač. — Opozovalec.

Posojilnica z. z. n. j. vabi svoje članstvo, da se v čim večjem številu udeležijo 35. rednega občnega zbora, ki se bo vršil v nedeljo, dne 21. aprila ob 8. uri jutraj v »Sokolskem domu« v Rušah.

Podravska podružnica SPD vabi članstvo, da se udeležijo izrednega občnega zbora, ki se bo vršil dne 25. aprila v gostilni Črnko ob 20. uri.

Naša predavanja na Pobrežju in Zg. Kungoti

Pobrežje je bilo pred leti v mariborski okoliščini poleg Studencev najbolj razgibano »rdeče gnezdo«, to se pravi: delavstvo se je zavedalo, da se mora samo boriti za zboljšanje svojih življenjskih prilik in za izobrazbo. Zmešnjave zadnjih let so to zavest sicer nekoliko zmanjšale, zlasti pa diktatorski režimi vseh barv.

Videti pa je, da je kljub vsem tem zaprekam in težavam naše jedro ostalo zdravo. Okrog kadra naših starih zavednih sodrugov so se začeli zbirati razkropljeni sodruzi in sodružice. Zlasti letošnja zima je prinesla v Pobrežje novo socialistično gibanje. Od sestanka do sestanka se naše vrste krepijo in tako je bilo tudi minulo soboto predavanje o socialni zaščiti v gostilni Pavšiča v Gosposvetki ulici polno obiskano.

Predavanje je otvoril naš poštvovalni in zvesti sodrug, mizarski pomočnik Černeč, nakar je predaval na najnovejših izgledeh o delavski zaščiti in kulturi s. dr. Reisman, s. Viktor Eržen pa o mezdni politiki v današnji druginji.

Pobrežka družina je sledila obema predava-

VELENJE

Po zborovanju rudarskih upokojencev

Pri nas se je vršilo v nedeljo, dne 7. aprila t. l. (kakor smo to že predhodno javili), veliko zborovanje rudarskih upokojencev iz območja Bratovske skladnice Velenje. Zborovanje, ki se je vršilo v nabito polnih prostorih hotela Rak, je otvoril in vodil predsednik tukajšnje podružnice »Zveze rudarjev Jugoslavije«, s. Polanec, a govoril je na zborovanju centralni tajnik s. Arh iz Zagorja.

Govornik je obdelal ves zgodovinski razvoj Bratovskih skladnic iz predvojne dobe do preobrata, nato od prevratne dobe do leta 1925., ko je bil uveljavljen Zerjavov pravilnik in vso dobo od leta 1925. do današnjih dni. K besedi so se priglasili še upokojenci Zajc Zdravko, s. Valenčak in s. Martinšek.

Soglasno je bila sprejeta naslednja spodaj priobčena resolucija, katero je nesla na predlog predsednika s. Polanca h. g. banu v Ljubljano tričlanska deputacija upokojencev, katere so si upokojenci izbrali iz svoje sredine in sicer: ss. Valenčak, Martinšek in Zajc Zdravko.

Deputacija se je zglasila pri g. banu v torek, dne 9. aprila t. l. in obenem tudi pri ravnatelju glavne Bratovske skladnice ter se vrnila še istega dne.

Če bo, ki za bližnjo bodočnost napovedana anketa, ki se ima vršiti na banski upravi, res rešila vprašanje upokojencev tako kakor bi se moralo rešiti, bomo javnost nemudoma obvestili.

Resolucija rudarskih upokojencev

Rudarski upokojenci iz območja Bratovske skladnice Velenje, zbrani na zborovanju v nedeljo, dne 7. aprila 1940, v hotelu Rak v Velenju, ugotavljajo po iznešenih dejstvih:

Da je njihov položaj z ozirom na naraščajočo draginjo obupen in naravnost nevzdržen ter radi tega

predlagajo:

1. Država naj valorizira vsled inflacije uničeno premoženje Bratovskih skladnic;
 2. spremeni naj se uredba o osrednjem skladu za sanacijo pokojninskih blagajin in uvede nov davek na industrijske proizvode v rudarstvu in plavžarstvu;
 3. sredstva, ki se zbirajo na področju rudarstva in plavžarstva za banovinski bednostni fond, naj se uporabljajo za povišanje pokojnin rudarskim upokojencem, tako, da se ta sklad zbira in upravlja pri Bratovski skladnici;
 4. pokojnine naj se zvišajo tako, da se onim, ki imajo nižjo pokojnino da večji povišek, nego onim, kateri imajo večjo.
- K rešitvi gornjih predlogov je z ozirom na nevzdržen položaj upokojencev nujno potrebno pristopiti čimprej.

SENOVO PRI RAJHENBURGU

Občni zbor Zveze rudarjev Jugoslavije se bo vršil v nedeljo, dne 21. aprila ob 10. uri dopoldne z običajnim dnevnim redom. Na obnem zboru bo poročal sodr. Jurij Arh, tajnik centrale. Vsi organizirani in somišljeniki vabljeni. Kje se bo občni zbor vršil, bomo še javili.

V kratkem se bo vršil sestanek za ustanovitve zadruge »Rudarski dom«. Vse, ki se zanimajo za lastno stredo, da bomo imeli rudarji svoje prostore, že sedaj vabimo, da se prijavijo pri ZRJ, da bodo dobili osebno vabilo na sestanek. Sodrugi! Ker smo sedaj, po prodaji »Delavskega doma« brez vsakih prostorov, v katerih naj bi se vršili naši shodi in sestanki ter predavanja, apeliramo na vse in vsakogar, ki bi si v tej veliki druginji mogel odtrgati kak dinar, da ga shranijo toliko časa, dokler se bo ustanovila zadruga. Potem pa ga naj naloži v zadrugo, ker bo s tem pomagal sam sebi in drugim. K tej stvari se bomo še oglašili v naši priljubljeni »Delavski Politiki«. V kratkem vam bomo postregli tudi z imeni naročnikov »Delavske Politike« med našimi obrtniki.

Stavbena sezona je tudi pri nas prišla enkrat do razmaha. TPD gradi eno najmodernejših električnih central (kalorično), poleg tega popravlja še razne stanovanjske hiše. Zidala se bo tudi kopalnica za rudarje in so že vsa dela oddana. Dalje gradi g. Korinšek Jože hišo in trgovski lokal. G. Fabjancič Ferdo pa se pripravlja za zidavo nove pekarnice in stanovanjske hiše. Rudar Vojtkovski Franc pa bo gradil stanovanjsko hišico.

Prostovoljna gasilska četa bo ob priliki 10. letnice obstoja dne 16. junija razvila četni prapor. Ob tej priliki bo tudi župna prireditev na Senovem.

teljema z vso pozornostjo in ob koncu se je priglasiło zopet

10 novih naročnikov »Delavske Politike«

Bila pa je zbrana res prava delavska družina, kajti prišli so možje in žene, kar je pravilno. Razšli smo se s trdnim sklepom, da bomo ta lepa mesečna predavanja še nadaljevali. Mi smo kljub vsemu pogumni in zaupamo v svojo lastno moč.

MED VINIČARJI NA MEJI

V nedeljo dopoldne se je vršilo prav lepo obiskano predavanje za viničarje na naši skrajni severni meji v Zg. Kungoti, odkoder je že čisto jasno videti zadnje naše vinograde ob nemški meji. Prvič se je vršilo takšno predavanje v Zg. Kungoti za viničarje in smo si bili radi tega že v skrbeh radi obiska. Toda živa potreba po poduku je prignala tudi viničarje z vseh strani. Najprej jih je prišla cela četa iz sosednje Svečine, ki so se posebno pritoževali, kako jih pritiskajo po novi viničarski uredbi, da jim samo jemljejo in skoro nič ne dajo, razen dela. Pa tudi domačini iz raznih grofovskih in drugih gosposkih vinogradov so prišli v lepem številu, tako da sta bili obe gostilniški sobi pri g. Lojanu natrpno polni viničarjev, pa tudi nekaj kmetov je prišlo.

O socialnem položaju viničarjev in njihovi današnji borbi za svoje pravice pred viničarskimi komisijami je najprej spregovoril predsednik »Zveze viničarjev s. Ulbl, nato pa o novi viničarski uredbi in potrebi, da se tudi viničarji organizirajo ter izobrazujejo potom čitanja delavskega časopisa ss. dr. Reisman in urednik Viktor Eržen. Bilo je kurganljivo, kako so viničarji do poldneva vztrajno poslušali vse tri govornike in se kar trkali za »Delavsko Politiko«. II viničarjev pa se je tudi naročilo na »Delavsko Politiko«. Svečinci pa so želeli, da bi se čim preje vršilo tako predavanje tudi pri njih in bodo oni sami skrbeli, da bo obisk lep. Led je prebit, tudi naš viničar ve, da spada v organizacijo in v njzgo vo kočo luč izobrazbe, delavski časopis.

Iz Češke

Smrt bivšega ministra Tučnyja. Minulo sredo je umrl v Pragi bivši minister in generalni tajnik češke narodne delavske stranke Alojz Tučny, po poklicu tipograf. Od leta 1921 naprej je bil pokojni poslanec in nato minister javnih del, pozneje minister pošte, minister zdravja in v zadnji češki vladi minister pošte in telegrafa. Bil je tudi član predsedstva Klofačeve češke narodno socialistične stranke, ki pa je vsa leta po vojni najožje sodelovala s češko socialnodemokratsko stranko in se tudi ponovno pripravljala na fuzijo s socialisti. Pokojni Tučny je prihajal tudi večkrat v Ljubljano. Sodeloval je še v Socialnem zavodu, Masarykovi akademiji dela, itd. Minulo soboto je bilo njegovo truplo upeljeno v praškem krematoriju. Tučny je bil tudi ves čas svojega javnega dela v uredništvih delavskih listov in je sodeloval pri kakih 60 časopisih. (»Narodni Prace«).

Kulturno gibanje na češki meji. Olomuško gledališče je podaljšalo letošnjo sezono za cel mesec junij, med tem ko je prejšnja leta sezona v mestu Olomoucu končala že z majnikom. Letos je pa zanimanje za gledališče tako veliko, da se bodo vršile predstave tudi v mesecu juniju. Čez počitnice pa bo olomuška opera prirejala predstave po manjših krajih Morave in Spodnje Češke. Tudi praško Narodno gledališče javlja, da so skoraj vse predstave razprodane in so imeli letos rekordno število premijer, ter skupno, samo v drami 110 predstav. Med tem ko so imeli lani samo 3 premijere.

Upeljevanje mrlincev se zlasti na Češkem najlepše razvija. Pravkar poročajo časopisi, da je bil med drugimi upeljen nedavno umrli znani češki arheolog in vseučiliški profesor dr. Josip Shranil. V krematoriju se je vršilo ob tej priliki lepa spominska svečanost, katere so se udeležili številni vseučiliški profesorji in drugi znanstveniki, prosvetni delavci in pisatelji. Po govoru vseučilišnega profesorja je bila zaigrana himna »Kje dom je moj«, pri čemur je krsta pokojnega počasi zginila v ozadje svečanostne dvorane.

Razno

Kako so Nemci zasedli Dansko. Stockholm, 9. aprila. Londonski radio javlja: »Iz dobro poznanih vojaških krogov javljajo, da je mala Danska zato tako hitro podlegla, ker se je morala na lastnem ozemlju boriti z dobro organizirano sabotažo, ki jo so vršili člani nemške manjšine, ki živi na Danskem. Očitno je ta manjšina, ki je organizirana po nacionalno socialističnih načelih, pomagala nemškim četam pri prodiranju na Dansko s tem, da je predhodno točno obveščala nemške oblasti o moči in položajih danskih vojaških enot, da je rušila telegrafske in telefonske zveze, in da je vršila sabotažo na danskih železnicah v trenutku, ko so nemške čete prekorčile mejo. Zvedelo se je tudi, da je danska nemška manjšina imela posebne instrukcije, člane nemške manjšine iz Poljske, kjer so septembra lanskega leta organizirali slično dejavnost in so nedavno v večjem številu prispeli v Kodanj. Na Danskem, ki ima okroglo tri in pol milijona prebivalcev, je živel približno deset tisoč Nemcev. (»Hrvatski Dnevnik«, 10. IV., »Jutarnji list«, 10. IV.).

Bakrene novce v Nemčiji zamenjajo s cin-kovimi. Namesto bakrenih novcev po 1, 5 in 10 pfenigov je prišla te dni izdajati nemška državna banka cinkove novce.

Kupujte samo pri naših oglaševalcih!

Ureditev države na bazi popolne enakopravnosti

Beograjska SDS je priredila v soboto obrtniški zabavni večer. Poleg drugih je govoril na zabavi minister dr. S. Budisavljević, ki je med drugim izrekel naslednje besede:

... »Mi (SDS) smo 12 let v koaliciji s HSS. Vodili smo skupni boj za popolno enakopravnost in popolno svobodo. V tem boju smo bili čvrsti in nezlomljivi. Vodeč ta boj za svobodo in novo ureditev države na bazi popolne enakopravnosti, smo prepričani, da more ta politika ustvariti iz naše države trdno, krepko in močno državo na Balkanu« ...

... »Hočemo, da bodo vsi pogoji narodni, kulturni in socialni, vsi brez razlike enaki za vse Srbe, Hrvate in Slovence« ...

... »Mi samostalci smo v Beogradu ne kot gosti, marveč se počutimo v Beogradu kakor doma ... Gledamo vedno široko, ker vemo, da država Srbov, Hrvatov in Slovencev mora biti močna« ...

Ogrožen je železniški promet Novi Sad—Beograd

Iz Novega Sada poročajo, da se je začela vsled večdnevne poplave usedati zemlja pod železniško progo med Cortanovcem in Sremskim Karlovcem, kjer vozijo mednarodni brzi vlaki. Vsled tega je bil celo noč prekinjen promet med Novim Sadom in Beogradom. Začel so takoj s popravilnimi deli, da bi mogli vzpostaviti vsaj zasilni promet. Pogreznila se je tudi lani dograjena mednarodna betonska cesta pri Sremskih Karlovcih. Tudi to cesto so začeli takoj popravljati. Toda tu bo treba radikalnih popravil, da se ne dogodi večje nesreče.

Književnost

Mesečnik »Dělnická Osveta« (»Delavska Prosveta«), ki je bil poprej glasilo socialistične »Delavske Akademije«, se vedno izhaja. — V najnovejši številki prinaša članke slikarja Krejčija o stikih med ljudstvom in umetnostjo, pisatelj Oliva piše o prijateljskem razmerju umrle pisateljice Karoline Světle napram delavstvu, plzenski delavec J. Pojar je napisal zanimive spomine na svoje stike z znamenitim češkim kritikom F. X. Saldo. — Slede še daljnji zanimivi članki o pesniških zbirkah, o stavbenem programu, fotografiranju, o novejših knjigah ter raznih zanimivih dnevnih vprašanjih iz kulture, gospodarstva in socialnega življenja.

Kotiček sodružic

O korenju

Pred mnogimi leti sta bila v Ljubljani dva prijatelja, oba moša znanca; kadar sta se izprehajala, je eden pogostoma potegnil iz enega žepa koren, iz drugega nožek, začel strgati in potem jesti. Drugi, v tistih časih znan pek, je pa vihal nos, češ, kako more jesti korenje, pa še surovo; to je za prešičel — Drugi je mirno odgovoril: prešič že ve, kaj je dobro. In se ni dal motiti.

Korenje so včasih precej zaničevali. V mnogih hišah so ga pač rabili za juho s petršilem vred, sicer pa ni bilo posebno v časti. Vedno pa ni bilo tako in pri nas je korenje najbrže z drugimi poljskimi pridelki vred najbolj zato prišlo ob veljavju, ker je bilo meso redko in to, česar je malo, se vedno bolj ceni kot to, česar se človek preobije. V Ameriki pa se zdi, da je bilo baš narobe: tisti, ki so si ga mogli privoščiti, so jedli meso po trikrat na dan, zelenjavi in rastlinam sploh pa niso priznavali mnogo vrednosti.

V starih časih so korenju pripisovali zdravilno moč in klasični pisatelji so znali marsikaj povedati o tem. Kralj Mithridates, ki je bil slaven med drugim zaradi uživanja strupov, je cenil korenje zelo, ker je verjel, da čisti kri od strupenih snovi. Pozneje je prišlo korenje v Anglijo v farmakopejo, zlasti po prizadevanju glasovitega kemika Culpepra, leta 1651 kot sredstvo proti vsakovrstnemu zastrupljenju. — Protj kraju osemnajstega stoletja so priporočali korenje kot zdravilo zoper razne gnojne izpuščaje. Sveže korenje so nastrgali in pomešali z vodo in rabili to po dvakrat ali trikrat na dan kot mazilo. Zdravniki so postali pozorni in dr. Richard Walker v Oxfordu se je mnogo bavil s tem in objavil nekoliko spisov o novi rabi korenja. On je zrezal korenje na krožke, ne po dolgem, kot so prej delali, ga skuhal in potem stolkel v možnarju. Rabil ga je v bolnišnici in v pravil, da je dosegel velike uspehe, ki jih je pripisoval »protignojilni lastnosti zdravila«.

Sedaj je korenje prišlo v čisto kot notranje zdravilo in to ima trdnjejo znanstveno podlago.

Delavski pravni svetovalec

Nepravilna spričevala ob prestopu službe (Maribor)

Vprašanje: Bil sem v službi na poizkušnjo od 2. marca do 26. marca t. l. kot sluga. Službodajalec me je iz službe odpustil ter mi izstavil spričevalo, v katerem je navedel, da sem bil ta čas »na poizkušnji«; spričevalo je kolekoval z din 20, ni pa dal spričevala overoviti. Ali je prav storil in ali imam vsled nepravilnosti spričevala možnost zahtevati drugačno spričevalo?

Odgovor: Ob vsakem prestopu službe, tudi če je bilo službeno razmerje sklenjeno le na poskušnjo, mora službodajalec ob svojih stroških na zahtevo uslužbenca izstaviti predpisano spričevalo. Po zakonu ne sme v spričevalu na nikak način označiti, da je bil uslužbenec za službo nesposoben, odnosno kaj takega, kar bi uslužbencu oteževalo sprejem v novo službo. Besedi, da je bil uslužbenec »na poizkušnji«, bodočega službodajalca lahko opozorita, da je bil uslužbenec v prejšnji službi nesposoben, ker ga prejšnji službodajalec v službi po prestopu poizkusne dobe ni hotel obdržati. Vsled tega se v službeno spričevalo te besede ne smejo staviti. Tudi bi moral službodajalec dati spričevalo overit in sicer pri pristojnih združenjih, katerim službodajalec pripada, ako pa takega pristojnega združenja ni, pri občini.

Zanikern dolžnik (Trbovlje)

Vprašanje: Januaria 1938 sem posodila neke-mu železničarju din 2000. Ker ni vrnil v kratkem, kakor je obljubil, sem ga izročila advokatu, ker je dolžnik priznal dolg in podpisal izjavo, da bo vračal mesečno po din 100, v slučaju zamude pa zapade vsa vsota takoj v plačilo. Nekaj časa je odplačeval, a od januarja t. l. nisem ničesar prejela. Ko sem pisala advokatu, kaj je, mi je advokat odgovoril, da je baje on dovolil dolžniku, da mu ni treba redno

odplačevati. Ker pa jaz denar nujno rabim, Vas prosim za nasvet, kam se naj obrnem, da dobim svoj denar?

Odgovor: Ako ste se pogodili z Vašim dolžnikom, da bo odplačeval mesečno po din 100 pod izjubo obrokov, bi ga lahko tožili na plačilo tega ostanaka, ko je izostal s prvimi obroki. Ker pa ste dala odvetniku pooblastilo za zastopstvo, je dolžniku lahko odvetnik v Vašem imenu obljubil olajšanje, ozir. spremembo odplačevanja. Vam pa odvetnik odgovarja, če je prekorčil dano pooblastilo in naročilo.

Priposestevanje dela parcele (Ravna Reka)

Vprašanje: Leta 1933. sem kupil posestvo. Sosed mi je pri tem pokazal mejnike mojega posestva. Sosedno parcelo je lastnik leta 1935. prodal tretji osebi, kateri je moj sosed tudi pokazal mejnike med mojim in tem posestvom. Do pred kratkim ni bilo nikakega prepira med menoj in novim sosedom. Sedaj pa je sosed v mapi ugotovil, da so mejniki med najinima posestvom napačno postavljeni in sicer v njegovo škodo. Sporni del parcele so moji predniki v miru uživali že najmanj 50 let. Ali lahko sosed od mene zahteva popravilo mejnikov v smislu mape?

Odgovor: Ker so Vaši predniki sporni del parcele v miru uživali, kot Vi zatrjujete, že preko 50 let, ste ta sporni del priposestvovali. Vaš nasprotnik bi temu priposestevanju lahko ugovarjal le tedaj, če bi se ob kupu svojega posestva zanašal na zemljiško knjigo in mu mejniki ne bi bili pokazani. Ker pa je ob nakupu posestva videl mejnike, ki ločijo Vašino posestev, se na zaupanje v zemljiško knjigo ne more sklicevati. Svojo priposestevanje pravico do sporne parcele lahko uveljavljate s tožbo, kjer zahtevate, da se vsled priposestevanja v zemljiško knjigo vnese nova meja, katero določujejo mejniki.